

ОРШЫ—925 ГАДОЎ

У пачатку ліпеня адбылося свята Оршы. Урачыстасці, прысвечаныя 925-годдзю горада, пачаліся з асвячэння замчышча — месца заснавання горада. Праграма свята ўключала тэатралізаванае прадстаўленне, канцэрты самадзейных і прафесійных артыстаў, пад музыку духавых аркестраў у розных канцах горада танцавалі і сьвяты ветэраны, і юныя пары. На «Кірмашы рамёстваў» бойка гандлявалі самабытнымі вырабамі з лазы, гліны, льну народныя ўмельцы, выхаванцы прафесійных вучылішчаў горада. У госці да аршанцаў прыехалі вядомыя пісьменнікі, артысты, кампазітары Рэспублікі Беларусь. Вялікім гала-канцэртам і факельным шэсцем закончыліся ўрачыстасці ў старажытным горадзе на Дняпры. **НА ЗДЫМКУ:** замчышча—месца заснавання горада. [Заканчэнне фотарэпартажу змешчана на 4-й стар.]

НА ЗЯМЛІ БАЦЬКОЎ

АД СВАЁЙ ДУШЫ НЯМОЖНА ПАЗБАВІЦЦА

Васіль Мельяновіч, амерыканскі бізнесмен, сёлета ў маі пабываў па справах сваёй фірмы ў Мінску. Каля двух тыдняў ён напружана працаваў, ездзіў па Беларусі, сустрэ-

каўся з нашымі парламентарыямі, адказваў з работнікамі, кіраўнікамі прадпрыемстваў, творчай інтэлігенцыяй. Пад канец свайго візіту ён згадзіўся даць інтэрв'ю.

— *Спадар Мельяновіч, мяркуючы па прозвішчу, а таксама па гаворцы, вы беларус. Не памылілася?*

— Я, Васіль Мельяновіч — самы што ні ёсць сапраўдны беларус, сын кулака Пятра Мельяновіча з вёскі Азярыца, што непадалёк ад Луніна. Прыехаў сюды, на сваю Бацькаўшчыну, як прадстаўнік амерыканскай фірмы, якая мае намер распачаць на Беларусі свой бізнес. Фірма мяркуе таксама адкрыць тут сваю галоўную кватэру. Для амерыканскага бізнесу Беларусь вельмі прыцягальная. Ёю цікавіцца прадпрыемальнікі з захаду Амерыкі. Але Беларусь для іх зусім невыгодная краіна. Яны не ўяўляюць, у чым вы маеце патрэбу, што вам прапанаваць, што тут можна набыць. Так што я буду памагаць амерыканскім бізнесменам у наладжванні дзелавых кантактаў.

З другога боку, я мяркую адкрыць у Мінску ўласную фірму — беларуска-амерыканскую інфармацыйную службу. Хачу праз гэту фірму памагаць беларусам асвойваць азы бізнесу, менедж-

менту. Збіраюся паспрыяць таму, каб маладыя прадпрыемальнікі змаглі паехаць павучыцца ў Амерыку, набыць практычны вопыт, а таксама наладзіць тут лекцыі, выкладаць для маладых, якія збіраюцца сур'ёзна заняцца бізнесам. Усё гэта цяпер вельмі патрэбна незалежнай Беларусі. Але мая мара — гаварыць да іх па-беларуску, і толькі. Бо я не хачу ні па-руску, ні па-ангельску. Нашто нам? Есць беларусы на эміграцыі, якія могуць прыехаць сюды, чытаць такія лекцыі.

Ужо сёлета мы павінны накіраваць сюды амерыканскі бізнес і капітал, альбо адкрыць тут незалежны самастойны бізнес, альбо зрабіць сумесную суполку з беларусамі, карацей — адчыніць дзверы для амерыканцаў.

Беларусь не мае сёння капіталу, валюты. Сітуацыя складалася так, што ўсе 11 будынкаў у Вашынгтоне Расія трымае пад сваім флагам. Ні беларусы, ні ўкраінцы не атрымалі нічога з таго, што было набыта за грошы колішняга СССР, а туды ж усе рабілі свой уклад. Амерыканс-

кія газеты, прынамсі, пра тое пішуць. А між тым Беларусь не мае будынка для свайго пасольства. Выйсце знайшлося, праўда. Амерыканцы прадаставілі будынак пад беларускае пасольства ў Вашынгтоне, а беларусы ў абмен — для амерыканскага ў Мінску.

— *Ваш візіт быў паспяхоўны?*

— О, так. Я меў сустрэчы ў Брэсце з абласнымі кіраўнікамі і таксама тут з некалькімі камерцыйнымі людзьмі. Яны памаглі мне лепш зарыентавацца ў сітуацыі. Я і сам заўважыў, што ў кіраўнічых структурах ідзе глухое супраціўленне працэсу рэформ, штучна стрымліваецца, тармозіцца прыватызацыя. У дзяржаўных структурах людзі моцна трымаюцца за крэсла, баронячы ў першую чаргу сябе, сваю работу, якую яны могуць страціць з пачаткам прыватызацыі. Натуральна, яны бароняць свае пазіцыі. Можна для іх гэта і добра, але для беларускага народа і яго будучыні — кепска.

(Заканчэнне на 3-й стар.)

З ПЛЫНІ ЖЫЦЦЯ

Непрадузяты старонні назіральнік не без здзіўлення сёння прыкмеціць: чым болей імкнуцца пазбавіць наша грамадства ад сіндрома калектывнасці, тым хутчэй ім авалодвае комплекс нейкай стыхійнай стагнацыі. Адварнуўшыся ад камуністычных ідалаў, яно з такой жа лёгкасцю пакланяецца новым, можа, рынкавым, ці як іх назваць, ідалам.

З'яўляецца на экране цяпер ужо далёка вядомы псіхатэрапеўт Анатоль Кашпіроўскі, і ўся краіна (цяпер — Садружжасць) прылепліваецца да тэлевізара ў надзеі на цудоўнае пазбаўленне ад любой немачы. Уззяўшы нейкі мударэц пастаўляць нашай прэсе непальскі гараскоп на тыдзень, і ўся Беларусь ганяецца за нумарам той газеты, дзе надрукаваны прароцтвы ўсходняга штучара.

А апошнім часам рэспубліка зведае нашэсце розных місіянераў і прапаведнікаў. Ну, яшчэ можна зразумець, калі з суседняй краіны, а то пруща аж з-за акіяна — прыязджаюць прапаведнікі амерыканскія, канадскія ды іншыя. І кожны нешта абяцае: адзін — сапраўднае спасціжэнне Бога, быццам няма ў беларусаў сваёй веры і сваіх святароў, другі — збаўленне ад хваробаў і пакут, быццам мала нам Кашпіроўскага з Чумаком ды радзімых экстрасенсаў разам з бабкімі-шпатухамі.

І людзі ідуць на сталічныя стадыён, як гэта было ў Мінску 11—14 ліпеня, дзе выступіў канадскі евангеліст Пітэр Юнгрэн, валам валяць на заморскага прапаведніка, бо там здзяйсняюцца чуды. Глухі пачынае чуць, невідушчы багачыць, калека кідае мыліцы і пачынае сам хадзіць.

Вось толькі дзіўна, чаму ў нас не змяняецца, а павялічваецца колькасць злачынстваў, чаму стан здароўя нацыі выклікае заклапочанасць і трывогу!

НА ЗДЫМКУ: канадскі евангеліст Пітэр ЮНГРЭН і яго беларуская паства.

Фота В. СТАВЕРА.

АФІЦЫЙНАЯ ХРОНІКА

14 ліпеня 1992 года ў Гервятах Астравецкага раёна адбылася сустрэча Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Станіслава Шушкевіча і Старшыні Вярхоўнага Савета Літвы Вітаўтаса Ландсбергиса. Абмяркоўваюцца цэлы комплекс пытанняў, што закраналі адносіны дзвюх суседніх дзяржаў, праблемы нацыянальных меншасцей — беларусаў у Літве і літвінаў у Беларусі. НА ЗДЫМКУ: С. ШУШКЕВІЧ І В. ЛАНДСБЕРГІС за сталом перагавораў у Гервятах.

СЛАВУТЫ ЗЯМЛЯК

БАРЫС КІТ НА РАДЗІМЕ

Акадэмік Сусветнай акадэміі астранаўтыкі, вядомы матэматык Барыс Кіт быў прыняты днямі міністрам замежных спраў Рэспублікі Беларусь Пятром Краўчанкам. Прыемна, што прэзідэнт асацыяцыі астранаўтыкі Германіі, прафесар універсітэта ў Франкфурце-на-Майне, аўтар шэрагу буйнейшых навуковых работ Барыс Кіт выхадзец з Беларусі. У ходзе сяброўскай гутаркі з міністрам замежных спраў вучоны выказаў гатоўнасць выступіць у бліжэйшы час з цыклам лекцый па астранаўтыцы і матэматыцы ў вышэйшых навуковых установах рэспублікі, усяляк садзейнічаць развіццю міжнародных сувязей Беларусі ў галіне навукі і тэхнікі. Як паведамілі ў МЗС Беларусі, дасягнутыя кантакты з сусветна прызнаным вучоным, які карыстаецца вялікім аўтарытэтам сярод беларускай дыяспары за рубяжом, будуць у многім садзейнічаць хутчэйшаму пераадоленню доўгай гістарычнай паласы ўзаемнай адчужанасці беларусаў, раздзеленых між сабой у розны час лёсам і гісторыяй.

ЛЕТНІ АДПАЧЫНАК

ВЫБАЧАЙЦЕ, КАЛІ ЛАСКА

Генеральны дырэктар Мінскага абласнога турысцка-экскурсійнага вытворчага аб'яднання «Мінсктурыст» Уладзімір Кушчынскі просіць прабачэння ва ўсіх, каму давялося і прыйдзецца даплачваць нейкую суму за ўжо выкупленыя ў яго фірмы пуцёўкі ў санаторыі і дамы адпачынку былога СССР. «Мы не ў сілах абараніць нашых кліентаў у той сітуацыі з турызмам, якая склалася, — апраўдваецца дырэктар аб'яднання. — Кіраўніцтва краін СНД узімае цэны на розныя паслугі, прадукты харчавання, чыгуначны і авіятранспарт. Прычым робіць гэта, як гаворыцца, сёння на сёння. Таму ў любы момант уладальнікі гасцініц могуць прад'явіць нам, пасрэднікам, дадатковыя рахункі, які мы абавязаны аплаціць. Уладальнікам пуцёвак, у сваю чаргу, даводзіцца альбо ўносіць дадатковую плату, альбо скарачаць час свайго знаходжання на адпачынку».

МІГРАЦЫЙНАЯ СЛУЖБА

АБАРАНЦЬ БЕЖАНЦАЎ

У Беларусі створана дзяржаўная міграцыйная служба. З гэтай прычыны на чарговым пасяджэнні Прэзідыума Савета Міністраў прынята спецыяльная пастанова. Рашэнне прадывітавана тым, што ў рэспубліцы рэзка павялічылася колькасць бежанцаў. Толькі за апошні час з Прыднястроўя, Закарпацця і іншых «гарачых» кропак у Беларусь прыбыло больш за паўтары тысячы чалавек. З мэтай рэгулявання гэтага працэсу, а таксама абароны правоў бежанцаў, мігрантаў і членаў іх сямей, забеспячэння занятасці працаздольнага насельніцтва пры Дзяржаўнай міграцыйнай службе.

ГРАМАДСКАЯ ДУМКА

ШТО НАМ НАКАНАВАНА

Якой вы бачыце Беларусь праз 10 гадоў? Такое пытанне задае прадаўцам, пакупнікам, рабочым, заказчыкам — словам, тым, хто называе сябе беларускім народам, сацыялагічная служба Інфармацыйнага агенцтва «БелаПАН». Такай жа, як сёння, бачаць рэспубліку ў бліжэйшай будучыні чвэрць апытаных; 23 працэнты назвалі радзіму краінай «трэцяга свету», якая вечно будзе мець патрэбу ў дапамозе; 8 працэнтаў выказаліся даволі аптымістычна: высокаразвітая краіна, з якой прыйдзецца лічыцца Еўропе і свету; не змаглі адказаць 22 працэнты рэспандэнтаў.

Цікава, што пераважная большасць апытаных назвалі існуючы ў Беларусі лад «перыядам падрыхтоўкі ад невядома чаго да невядома чаго» і не задаволена палітыкай, праводзімай цяперашнім парламентам.

СУПРАЦЬ ЗЛАЧЫННАСЦІ

РАТАВАЦА САМІМ

Зарэгістравана новая грамадская арганізацыя — асацыяцыя «Насельніцтва за бяспеку». Яе заснавальнікамі сталі трыццаць фізічных асоб, у ліку якіх на меснікі старшыні Мінскага гарвыканкома Уладзімір Ярмошын, загадчык юрыдычнага аддзела Мінгарвыканкома, старшыня Пастаяннай камісіі гарсавета па ахове правапарадку і пытаннях барацьбы са злачыннасцю Андрэй Харлап, іншыя. Мэты асацыяцыі — стварэнне ахоўных структур, вытворчых паслуг і прадпрыемстваў праваахоўнага накірунку. Гарвыканком выдзеліў ужо са свайго бюджэту 10 тысяч рублёў для «Насельніцтва за бяспеку», астатнія сродкі будуць складацца з грашовых узносаў членаў асацыяцыі, дабрачынных ахвяраванняў і з прыбыткаў вытворча-гаспадарчай дзейнасці. У новую асацыяцыю ўступілі ўжо шэраг дзяржаўных і недзяржаўных прадпрыемстваў, жыхары Мінска.

«Рэспубліка Беларусь дакладна вызначыла сваё месца ў будучай архітэктуры еўрапейскага будынка. Гэта развіццё ва ўмовах бяз'ядзернага статусу і нейтралітэту. Яе ключавым элементам з'яўляецца стварэнне бяз'ядзернага пояса ў цэнтры Еўропы, які ахоплівае Скандынаўскія краіны на поўначы, Прыбалтыку, а таксама дзяржавы Усходняй і Цэнтральнай Еўропы. У імя дасягнення гэтай мэты мы гатовы актыўна ўзаемадзейнічаць з нашымі еўрапейскімі партнёрамі. У геапалітычным плане нас абавязвае да гэтага цэнтральнае становішча ў еўрапейскай прасторы і наша каардынуючая роля ў Садружжасці Незалежных Дзяржаў».

Цвёрда стаішы на шлях дзяржаўнай незалежнасці, Рэспубліка Беларусь мысліць сваю будучыню ў агульным ключы агульнаеўрапейскага дэмакратычнага працэсу. Будучыня Еўропы і свету ў цэлым бачыцца нам не ў ГЕАПАЛІТЫЧНЫМ, а ў ГЕАГУМАНІТАРНЫМ вымярэнні, не ў грамадствах АСОБ, калі чалавек — мэта, а не сродак пераўтварэння, не аб'ект маніпуляцыі, а творца і стваральнік».

Захаванне правоў чалавека і забеспячэнне адкрытасці і транспарэнтнасці ў гэтай галіне мы лічым адной з важнейшых гарантый стабільнасці і бяспекі ў Еўропе. Менавіта непавага да чалавечай годнасці, парушэнне свабоды асобы здольны стаць і прычынай, і вынікам рэгіянальных канфліктаў, якія параджаюць практычна ўсю гаму парушэнняў правоў чалавека — ад уніжалнага, бяспраўнага становішча бежанца да зрэбавання самім правам на жыццё».

(З выступлення С. ШУШКЕВІЧА, Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, на нарадзе кіраўнікоў дзяржаў — удзельніц нарады па бяспецы і супрацоўніцтву ў Еўропе (НБСЕ) 10 ліпеня 1992 года).

КРЫМІНАЛЬНАЯ СТАТЫСТЫКА

ЗЛАЧЫННАСЦЬ РАСЦЕ

Толькі на лініі крымінальнага вышуку за першае паўгоддзе ў Беларусі зарэгістравана 38 тысяч 115 злачынстваў, што на 27,7 працэнта больш, чым за адпаведны перыяд мінулага года. Назіраецца бурны рост найбольш цяжкіх відаў: разбойных нападаў, забойстваў, рабаўніцтваў, звалтаванняў... Так, калі летась за 6 месяцаў было ўчынена 260 разбойных нападаў, то ўжо сёння — 349, на 35,2 працэнта вырасла колькасць рабаўніцтваў.

НАДВОР'Е І УРАДЖАМ

ШТО ЗВЯРОМ?

Да сярэдзіны ліпеня на Беларусі ўсё гарэла і ў прамым, і ў пераносным сэнсе: стаяла гарачае, сухое надвор'е. Пажаўцелі ад спякоты палі, палігчэлі каласы, прывяла гародніна.

За чэрвень і першую дэкаду ліпеня выпала толькі ад 10 да 30 працэнтаў ападкаў ад звычайнай для гэтай пары, нормы. Гэта не магло не адбіцца на ўраджай.

Па стану на першае чэрвеня і азімыя, і яравыя давалі падставы разлічваць на ўраджай 29—31 цэнтнер з гектара. Але, як паінфармаваў намеснік начальніка галоўнага ўпраўлення па вытворчасці і перапрацоўцы прадукцыі раслінаводства Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання А. Карабач, цяпер карціна на хлебным полі рэзка змянілася. Паводле папярэдніх ацэнак, новы ўраджай складзе 22—24 цэнтнеры з гектара. Валавы збор зерня з плошчаў, што захаваліся, чакаецца ў межах 5,5—6 мільёнаў тон. Гэта на 1,5—2 мільёны тон менш, чым летась.

Будзе яўны недабор і льновалакна, і льносемя, бо лён у бліжэйшым стане — нізкарослы і рэдкі.

МІЖНАРОДНЫЯ ВЫСТАУНІ

Дзве міжнародныя выставы прайшлі адначасова ў Інстытуце навукова-тэхнічнай інфармацыі на праспекце Машэрава. На адной з іх сусветна вядомая фірма ЗША—Японія—Індыя «Рэкс Ксеракс» шырока прадставіла капітальна-размнажальную тэхніку, лазерныя прынтэры, тэлефаксы.

Зацікаўлены асобы і арганізацыі змаглі набыць усё гэта абсталяванне за доволі нізкі кошт, а таксама зрабіць заказы на пастаўку тэхнікі, узору якой прысутнічалі на выставі ў якасці чарчэжоў, вопісаў, макетаў і малюнкаў.

Другую выставу-кірмаш арганізавала польская фірма «Войтэкс». Дырэктар яе Варшаўскага аддзялення Станіслава Шыманская расказала:

— У мяне была даўняя мара правесці тут кірмаш. Хаця Мінск і Варшава — суседзі, так здарылася, што мы аб'ехалі, бадай, паўсвета, перш чым трапілі ў ваш горад.

Ад Осла да Іаханесбурга, ад Варшавы да Трыё, пралеглі маршруты міжнародных выставак-кірмашоў з удзелам нашай фірмы. Мы правялі чатырнаццаць кірмашоў у Расіі, на Украіне, на Кавказе, на Узбекістане, нават ля падножжа піка Камунізму...

Праз нейкі час, да свайго здзіўлення і радасці, я дачакалася, што там, дзе мы пабывалі, адкрыліся гандлёвыя фірмы, ідэю нараджэння якіх падказаў наш кірмаш. Дарэчы, на адной з міжнародных выставак у Парыжы мы пазнаёміліся з кіраўніком агенцтва інтэлектуальнай уласнасці «ВІОР» Юрыем Іваноўскім з Мінска, які і садзейнічаў нашаму прыезду сюды.

Абагулены вопыт работы папярэдніх кірмашоў мы паспрабавалі рэалізаваць на мінскім, які стаў не толькі буйнейшым па маштабах з усіх, што праходзілі на тэрыторыі СНД, але і самым цікавым, дзелавым.

Паралельна з паказам тавараў, тэхналогій, прадукцыі кааперацыі мы наладзілі выставку калекцыі адзення, абутку, біжутэрыі, польскай касметыкі. Запрацілі юрыстаў, якія аказалі кваліфікаваную дапамогу ў заключэнні дагавораў. Дзелаваа Польшча зацікаўлена ў нараджэнні новых шматлікіх кантрактаў, якія выгадны ўсім партнёрам.

НА ЗДЫМКУ: у зале, дзе праходзіла выстаўка фірмы «Рэкс Ксеракс».

«Голас Радзімы»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Напэйна, для ажыццяўлення вашых планаў існуе заграда шмат праблем?

— Справа ў тым, што законы вашыя нядобрыя, каб рабіць лучнасць камерцыйную. Я тут бачу, што па тэлебачанні многа гаворыцца — ого! — і тыя прыехалі, і гэтыя. Але гаворна, ведаеце, як тая абяцанка-цацанка... Законы ж не гарантуюць правоў уласнікаў. Каб заходні капітал сюды прыйшоў і яму гарантыя была, што людзі будуць мець заробтак, могуць вывозіць яго за граніцу, што замежныя бізнесмены будуць гаспадарамі купленых імі будынкаў. У нас амерыканцы,

які не змог сустрэцца са спадаром Шушкевічам... Але я маю ўяўленне пра тое, што адбываецца ў вышэйшым кананадаўчым органе ўлады Беларусі і чаму так цяжка бывае зрушыць справу з месца. Я жахнуўся, калі даведаўся, што некаторыя парламентарыі проста не прыходзяць на пасяджэнні, не выконваюць свае абавязкі. Ціхі сабатаж. У нас такога проста не можа быць. Усе мусяць прысутнічаць, а як не хочучы — то гэтых некарысных людзей раз-два — і выкінуць на выбарах.

— З кім вы мяркуюце супрацоўнічаць?

— Ёсць з кім. Тут нямала людзей, якія маглі б і хацелі

Следу не засталася. Усе хаткі ў вёсачцы пагнілі, усяго пару мураваных дамоў ёсць. У некаторых вокны забітыя, дзверы закалочаныя. Кажуць, што ў іх ніхто не жыве.

Людзі, маладзейшыя за мяне на 20 гадоў, выглядаюць зусім нямоглымі, спрацаванымі. Гэта паказвае, што яны цяжкае жыццё мелі.

Паехалі на рэчку, дзе я некалі малым гуляў. Дно, пам'ятаю, было бачна, назіраў, як жабы ўспльваюць. А цяпер там нейкая брудная канавка. Магілы ж дзеда і сваякоў ледзь адшукалі. Пытаюся ў цётка — яны цяпер бабулькі; чаму не глядзелі родных магіл? Тыя кажучы, што быццам баяліся чысціць

доўвалі разам, а не кожны свой кавалак. Яны не такія ўжо і замочныя былі, за польскім часам хіба болей падкупілі зямлі. Працавалі сумленна, грошы складалі — не прапівалі, не прагульвалі. Трохі падсабралі і малацілку набылі з матарам. Спадзяваліся, што будуць гаспадарыць на зямлі, якую палілі сваім потам. У 1939 годзе, як прыйшлі Саветы, нас амаль адразу пачалі раскулачваць. Брата майго дзеда ў Сібір выслалі, дзеда пачалі на допытываць. Іншых таксама мучылі. Бацька хаваўся, яго ў хаце сцерагалі, каб злавіць. Уся наша сям'я была гатова да таго, што нас вось-вось вышлюць у Сібір. Усталі аднойчы мы раніцай, а ў суседа ў хаце дзверы, вокны адчынены, і нікога... Найлепшыя працаўнікі тады згінулі. Дзядзька Міхаіл, сасланы ў Сібір, там і загінуў. Дзеда майго да смерці замучылі на допытах. А ў адной цёткі муж быў забіты партызанамі за тое, што быў солтысам у вёсцы ў час нямецка-фашысцкай акупацыі Беларусі. Хаця той за польскім часам падтрымліваў камуністычную партыю. Дарэчы, у часе вайны многія з нашай вялікай сям'і загінулі.

Паратунку для нас і пасля вайны не было б на радзіме. Ратуючыся ад тэрору савецкай улады, многа беларусаў, падобна нам, выехала падчас вайны ў эміграцыю, бо ведалі, што іх чакае. Калі ты не падтрымліваў савецкую ўладу — то быў вораг. Прывешлаўі нам ярлык нацыяналістаў толькі за тое, што хацелі чуцца беларусамі.

— Скажыце, а як склаўся лёс вашай сям'і ў эміграцыі?

— Нам было вельмі цяжка ў Нямецчыне. Дзякуй Богу, што не трапілі ў канцэнтрацыйныя лагеры. Некаторых беларусаў спасціг такі лёс. Пра гэта, дарэчы, зусім не пісалася ў вас. Я і мая сястра ледзь не памерлі з голаду. Каб атрымаць пайку хлеба, супу, я мусіў працаваць ад 6—7 гадзін раніцы і да веча. Немцы лічылі нас рабамі, ставіліся горш, чым да сабак. Калі прыйшлі амерыканцы, яны выратавалі нас. У Амерыцы я і маю сваю адукацыю. Амерыка шмат чаго дала нам. Яна дала нам мажлівасць ісці ўперад, як розум диктуе, і асвету здабыць, і работу па душы. Мы гэты шанец скарысталі: маем свае будынкі, хаты, грошы, цэрквы. Ніхто нам не перашкаджаў, наадварот, сталіся зразумець нашы цяжкасці. Мы сталі модна на ногі, дзеці — усе мае чатыры дачкі — атрымалі добрую адукацыю, скончылі ўніверсітэты.

Сярод эмігрантаў беларусаў менш, чым рускіх, палякаў, украінцаў. Але нашы маладыя людзі болей, чым яны, імкнуцца здабыць асвету. У палітычных сферах беларусы не такія моцныя. Нашы людзі некалі кіраваліся на дактароў, інжынераў, такую і асвету здабывалі. Але памаленьку і да палітыкі далучаюцца.

Жывучы ў амерыканскім грамадстве, я стаў амерыканцам: працую ў амерыканскіх палітычных структурах, належу да рэспубліканскай партыі. З'яўляюся кіраўніком Беларуска-амерыканскай федэрацыі, цяпер, праўда, не так актыўна працую, як раней, бо заняўся праблемамі амерыканска-беларускай эканамічнай лучнасці.

— Мне вельмі цікава пачуць ад вас, нашага сучасніка, меркаванні аб амерыканцах. Што ў сабе вы лічыце спецыфічна амерыканскім?

— Усе грамадзяне Амерыкі вераць у вольнасць і ў Бога. Усе людзі там ведаюць, што маюць права верыць у таго Бога, у якога хочуць. Мы шануем адзін аднаго, а рэлігія ў нас не злучаная з урадам. Талерантнасць нас выдзяляе. Праблемы ёсць і ў Амерыцы, гэта не рай зямны. Але ёсць мажлівасць выбару — маральнага, палітычнага, псіхалагічнага. Гэта ёсць багацце Амерыкі. Бо такі падыход да жыцця дае мажлівасць стаць тым, кім хочацца. Я хацеў бы, каб так было і на Беларусі. Яна, дарэчы, заўсёды была талерантная. У мяне ў сям'і бацька быў праваслаўны, і дзед праваслаўны, баба была баптыстка, і майго бацькі малодшы сын стаўся баптыстам. Усе яны мірна жылі ў адной хаце.

— Як жа вам удалося захаваць сваю беларускасць у Амерыцы?

— Пасля вайны мая сям'я жыла ў польскім лагеры, я там хадзіў у польскую школу, пазней выехалі ў беларускі лагер, там пачаў займацца ў беларускай пачатковай школе. Не ўмеў па-беларуску нават добра гаварыць. Ну і далей перайшоў у беларускую гімназію ў Міхельсдорфе. Менавіта гэта гімназія паставіла на ногі беларускую эміграцыю. Тыя людзі, што выкладалі там, былі самаахвярнымі беларусамі. Яны перадалі вучням усю сваю любоў да Беларусі, далі веды па гісторыі, літаратуры, географіі, выхавалі паучуць годнасці і нацыянальнай самасвядомасці. Чыталі і захапленнем Купалю, «Новую зямлю» Коласа, Вагдановіча. З намі займаліся такія выдатныя асобы, як Наталля і Аляксандр Орсы, паэтка Арсеньева, дзядзька Міцкевіч, брат Коласа, спадары Муха і Аналовіч. Асаблівую ўдзячнасць у душы я захаваў да Наталлі Орсы, якая была не толькі выдатным знаўцам роднай мовы і літаратуры, але і педагогам. Акрамя ўсяго, яна вяла ў нас драматычную студыю. Усё гэта пакінула ў юнай душы вельмі глыбокі след.

Такім чынам, як вы бачыце, я застаўся ў душы беларусам, хаця і лічу сябе амерыканцам. Разумеець, ад сваёй душы няможна пазбавіцца.

— Бацькайчына вас і цяпер прымае?

— Безумоўна. Хаця я хлапцом паехаў з Беларусі. Пакрыўджаным, перапужаным. Але прыгажосць прыроды, бачаная мною ў тых гадах ў родных краях, адбілася ў памяці. Распеўная беларуская мова, якой карыстаўся ўсе ў нашай «кулацкай» сям'і, зберагла любоў да Беларусі. Я ніколі не забудуся аж да смерці, што я ёсць беларус, і буду імкнуцца як найболей прыязджаць сюды, быць тут, спатыкацца з людзьмі, быць карысным для Беларусі, дапамагаць ёй.

Адна ў мяне ёсць мара: каб можна было мець падвойнае грамадзянства, я б узяў беларускі пашпарт. І ганарыўся б тым, што я беларускі грамадзянін, таксама як і тым, што амерыканец. Калі такое здарыцца і будзе такі закон, гэта станеца як комін над хатаю.

Гутарыла Таццяна АНТОНАВА.

НА ЗЯМЛІ БАЦЬКОЎ

АД СВАЁЙ ДУШЫ
НЯМОЖНА ПАЗБАВІЦА

калі едуць за граніцу, маюць права купіць там нейкую маёмасць. Яны плаціць падатак дзяржаве, але маюць і права прадаць будынак, калі захочуць. У вас, як я бачу, гэта вельмі слаба. Ваш парламент слаба рухаецца ўперад. Прыватызацыі ў вас амаль няма. Усе рэспублікі былога СССР, а таксама краіны былога сацыялістычнага блока пайшлі ўперад, а Беларусь адстае. Расія, напрыклад, заваліла Амерыку студэнтамі, менеджэрамі, бізнесменамі. Іх поўна. Для іх распрацаваны праграмы нашых універсітэтаў. Яны паспяхова вучацца. А з Беларусі, як мне стала вядома, усяго два студэнты! Хіба ва ўрада няма цікавасці вучыць людзей? Чаму дзяржаўныя людзі не думаюць пра будучыню? Не трэба сябе супакойваць тым, што Беларусь цяпер чуецца лепш, чым іншыя рэспублікі былога СССР. Неабходна ўжо сёння, цяпер дбаць пра індустрыю, каб мець капітал, каб даваць работу, каб не было беспрацоўя. Гэта надзвычай важна. Каб не паўтарыць памылак Польшчы, дзе ўрад не думаў наперад. Заўтра можа быць вельмі дрэнна на Беларусі, бо зямля не аддаецца людзям, маёмасць не прадаецца і не перадаецца. Тут усё яшчэ дзяржаўнае. Няма ніякіх прыватных бізнесаў. І гэта бачаць нашы прадпрыемальнікі, якія хацелі б укласці ў эканоміку Беларусі свой капітал, але яны лічаць за лепшае мець лучнасць — бізнес да бізнесу, а не бізнес да дзяржавы.

— А хто вы па спецыяльнасці?

— Я доўгі час працаваў інжынерам-механікам, пасля менеджэрам. Восем год выкладаў некаторыя курсы па менеджменту ў амерыканскіх коледжах і ўніверсітэтах. Таму, як спецыяліст, я, можа быць, бачу Беларусь зусім іншымі вачамі, чым беларусы з літаратурных мастацкіх колаў нашай эміграцыі.

— Якія пытанні вы абмяркоўвалі ў нашым парламенце?

— Я меў сустрэчы прыватнага характару з некаторымі членамі парламента, з прадстаўнікамі апазіцыі. На

б хутчэй паставіць Беларусь на ногі. Шмат маладых, нават былых партыйных людзі, якія ёсць шчырыя беларусы, не саромеюцца сваёй мовы, ганарацца беларускасцю. А старэйшым, напэйна, трэба адзіцца ад спраў, каб не нарабіць шкоды, яе і так многа зроблена. Я ўжо маю з некаторымі маладымі людзьмі неафіцыйныя дагаворы, што яны будуць прадстаўляць тут маю фірму. А як будзе ўсё добра — працаваць будзем разам. З часам, як усё ўладзіцца, мы і дагаворы падпішам. Але ж першы крок ужо зроблены. І я задаволены візітам. А таксама тым, што пабачыў людзей, якія сапраўды аддадзены Беларусі.

— Ці думалі вы, што ў гэтай сістэме, якая тут існавала, нешта беларускае можа захавацца?

— Калі сказаць шчыра, то мы, беларускія эмігранты, якія мусілі па палітычных матывах пакінуць Беларусь, меркавалі, што ўсё беларускае на Беларусі загінула. Але, як я цяпер бачу, не, не загінула. Мы, старэйшыя, нават вельмі здзіўленыя, што ёсць маладыя, энергічныя людзі, якія любяць і ведаюць Беларусь не меней, чым мы. Мы шмат пацярпелі за Беларусь, а яны змагаюцца яшчэ і цяпер за нашу беларускую справу, за нашу мову і культуру, за яе адраджэнне.

— А ці ездзілі вы ў сваю Азярніцу? Якое засталася ўражанне?

— Цяжкае. Дарэчы, у мінулы свой прыезд у 1988 годзе, калі я быў у Мінску з амерыканскай выстаўкай, мне было адмоўлена ў магчымасці пабываць у роднай вёсцы. Я быў вельмі засмучаны. Ну, а гэтым разам праблем не было. Прыехаў я ў Азярніцу, паглядзеў, як жывуць людзі, і страх мяне ўзяў, у якім заняпадзе ўсё. У вёсцы ў нас была вялікая хата — дык цяперка ў ёй школа. Другую хату, дзе размяшчалася малачарня, развалілі, штось будоўваюць, а трэцяя хата малая была — у ёй майго бацькі брат жыў. Стаяла яна, як памятаю, сярод лесу, я любіў малым гуляць там.

І глядзець магілы «ворагаў народа», бо непрыемнасці мелі б. Яны яшчэ ў страху жывуць, не давяраюць пераменам. А чаму? Таму што хто сядзеў ва ўрадзе, той і сядзіць, хто кіраваў калгасамі і саўгасамі — яны і цяпер кіруюць. І ў іхняй вёсцы нічога не змянілася. Я з гонарам раскажваю цёткам, што Беларусь сваё пасольства ў Амерыцы ўжо мае. А яны мне адно: «Васілька, а мы ж не ведаем». Нічога не ведаюць гэтыя няшчасныя, забітыя людзі. Нават тое, што жывуць у небяспечнай для здароўя экалагічнай зоне, у якую ператварылася Палессе пасля Чарнобыля. Кажуць, што чулі, быццам нейкая праблема з радыяцыйнай ёсцю, але ж жывуць, як быццам нічога не здарылася, усё, што вырошчваюць, ядуць, гадуць унукаў. Як і чым бараніць сябе ад чарнобыльскай халеры, не ведаюць. Бо ніхто ім не растлумачыў. Хаця там ёсць мясціны, дзе небяспечна ўвогуле жыць.

— Спадар Мельнявіч, по вашых словах я разумею, што вашая сям'я моцна пацярпела ад савецкай улады. Вы ж, напэйна, ведаеце, што ўдзячныя прапагандзе, само слова «кулак» асацыявалася ў сядомасці некалькіх пакаленняў савецкіх людзей з вобразам жорсткага эксплуатацара, крывамока, ворага народа. Але ж вы, я адчуваю, з гонарам кажаце пра тое, што былі сынам кулака. Раскажыце, калі ласка, пра сваю сям'ю.

— Я нарадзіўся ў 1934 годзе ў Заходняй Беларусі, якая была тады пад Польшчай. У школу пайшоў, як Саветы прыйшлі. Добра помню такі эпізод: прыходжу раз на заняткі з торбачкаю, а мяне не пускаюць, кажуць: ты сын кулака. І не дазволілі вучыцца. (Тады якраз заходнікаў пачалі раскулачваць). Я не ведаю, ці так было ў цэлай Беларусі, але ў нас так. Хто даў такі загад, таксама не ведаю. Але кляймо «кулацкі сын» зачыніла перада мною дзверы школы.

Сям'я ў нас была вялікая і працавітая. Дзед і яго браты, іхнія дзеці зямлю апра-

У гэты час, пра які ідзе гаворка, у суседнія камяніцы з карысцю для горада і правінцы віленскія выдуючы пані Завадскі, Аргельбранд і Рафаловіч прывозяць сваю інтэлігентны тавар; скрозь віднеюцца вялізныя афішы новых польскіх выданняў, мясцовы люд паволі хінецца да чытання і нятлумным, спакойным, але пастаянным наведваннем кнігарняў гарантуе прыезджым бібліяфілам пазнаць тавару. Гаворым — нятлумны, бо гэты, уласна, характэрная рыса Мінска, у якім нідзе не бывае тлумна. Вялізны натоўп людю расплываецца па шырокіх вуліцах і плошчах. Толькі ў вечар шабашу па цяснейшых вуліцах раіцца ізраільскае племя, а яго лепшая частка, шумная, паднязеленая, ідзе прагульвацца ў грамадскі парк, на Высокім рынку, або на бульвар Новага горада. Але і тут хіба што толькі па адным баку плошчы, вытантанія пракожымі сцежкі, бо ў цэнтры тае ж плошчы бачылі мы ў маі жаўнераў, якія самым наіўным чынам касілі траву і скідалі ў капу сена.

Да галоўнейшых гарадскіх гмахаў, апроч будынкаў гімназіі, суда, тэатру і іншых, пра якія ўпаміналася вышэй, належыць яшчэ камяніцы паню Кістара, Дэльпачэ і мешчаніна Гайдукевіча, у якіх размешчаны дваранская зала, ваенны шпіталь другога класа, збудаваны ў 1844 годзе, гарадскі лазарэт на тры аддзяленні на Траецкай гары (адзін аддзел перароблены з кляштару базыліянак у 1844 годзе). Усе гэтыя будынкi робяць гонар архітэктурнай славе і густу згаданага ўжо будаўніка, калежскага саветніка, пана Казіміра Хрышчановіча. Напраўду цудоўная гэта рэч: увекавечыць сваё імя ў складзеных памесціцах радаў цаглін, парадавацца ў душы, што і ты прычыніўся да аздобы места і выгоды бліжніх.

Без дастатковых матэрыялаў не можам гаварыць пра рух гандлю як унутранага, так і знешняга. Больш заможныя тутэйшыя купцы гандлююць у глыбінцы краю і за мяжою збожжам і лесам, якіх дастаткова дае ўрадлівая перыферыя. Мясцовы гандаль рэпрэзентуюць 423 купецкія крамы пры дамах. Мы ўжо згадалі найбольш значныя. Да іх ліку трэба яшчэ дадаць склад тавараў Гурвіна, склад сунка і корту Рапапорта і некалькі іншых. Звесткі за 1843 год, якія падае цытаваны ўжо артыкул з газеты Міністэрства ўнутраных спраў, сведчаць, што да 1-й гільдыі купецтва належыць 15 чалавек, да 2-й—25, да 3-й—198. Там жа прыводзіцца лічба фабрык і прадпрыемстваў: іх у горадзе — 17. Кааператыўны гандаль праходзіць на пяці рынках, з якіх Высокі, Нізкі, Рыбны — брукаваныя, а рыначная плошча на Траецкай гары і Гандлёвы рынак (у Новым горадзе) яшчэ ў першапачатковым стане. Тое, што ўжо было заўважана ў Вільні, можа быць дастасавана і да Мінска: пераважная большасць шылдаў — на магазінах строў, він і піва. Гаворачы пра ўстаноўкі такога тыпу, немагчыма не сказаць пра вельмі добры рэстаран пана Цыбульскага на Высокім рынку, а таксама пра цукерню пана Эйснера на вуліцы Саборнай, у якой, апроч більярду, ёсць два цудоўныя салоны і ў адным з іх — багатая бібліятэка мясцовых і замежных газет.

Адкладваючы на наступны раз агляд Божых святых, могільнікаў і духоўны бок жыцця горада, папоўнім наш нарыс пералікам важнейшых паркаў. Натуральна, што першае месца займае тут Губернатарскі парк, названы так у гонар свайго заснавальніка, губернатара Захара Карнеева. Парк закладзены быў каля

1800 года. Гэтая прыгожая мясціна займае вялізную плошчу — ацяняюць яе высокія густалістыя бярозы і ліпы, утвараючы над шырокімі алямі такое сучальнае скляпенне з галля і лісця, што нават у летні пагодны полудзень сонца, толькі дзе-нідзе крадком прадзіраючыся тонкім праменьчыкам, усцілае сцежкі ўзорыстым рухомым дываном. Рака Свіслач праплывае пасярэдзіне парку, цудоўныя сенажці аздабляюць яе берагі; дзе-нідзе дрэвы стаяць купамі, а дзе-нідзе адкрываецца від альбо на прыгожае прадмесце Ляхаўка, альбо на горад ці поле. Памытаем, што ў маленстве нашым бачылі мы тут цудоўныя клумбы кветак, сцежкі былі старанна высыпаныя.

Сёння з-за горшага догляду гэтае месца пазбаўлена мастацкага аздаблення; але паспайма заўважыць, што ад таго месца гэтае хэрства свайго не

галава менш цярозя, чым наша, што сэрца, менш загартананае стеласцю, маглі б тут проста не ўстаяць, але што датычыць нас... вернемся да статыстыкі.

Апроч саду, названага Архірэйскім, які закляў колькі гадоў таму назад архібіскуп грэка-расійскі Міхаіл, з густам аздобіўшы яго лістоўніцамі і рэдкімі гатункамі дрэў і кветак, — Мінск налічвае 18 прыватных садоў і 239 агародаў.

II

**СВЯТЫНІ —
КАПЛІЦЫ —
МОГІЛЬНІКІ —
ВАНДРОўКА
ДА КАЛЬВАРЫ**

Толькі беглы позірк можам кінуць на тутэйшыя святынні, бо занадта мала часу мы тут былі, не ў стане ўсюды зазірнуць

лева — св. Тройцы, направа — св. Феліцыяна-пакутніка. Фундатарам першай, яшчэ за езуіцкім часам, быў троцкі ваявода Цыпрыян Павел Бжастоўскі, які памёр у 1689 годзе, фундатарам другой — мінскі ваявода Крыштаф Звіша (1713 год). Касцёл гэты пасля скасавання ордэна езуітаў у 1773 годзе быў заменены на перафіяльны, а ўжо пры расейскай уладзе ў выніку ўказа Паўла I ад 28 красавіка 1798 года ўдасноены высокай годнасці кафедральнага.

Першым мінскім біскупам быў прызначаны Якуб Дадэрка, віленскі прэлат, кавалер ордэна св. Станіслава. Але перад самым заснаваннем Мінскай парафіі кафедральны касцёл стаў ахвяраю пажару ў палове 1797 года. Згарэла значная частка касцельных рэчаў, што засталіся ад езуітаў; ацалелі толькі абразы; цела св. Феліцыяна перанеслі ў касцёл бе-

жэнняў, нейкіх аксамітных фіранак, усюды панавала стракатасць, вока не мела на чым адпачыць, скрозь Дадэрка панавешваў бліскучыя шкляныя жырандоляў. У якім жа стылі было гэтае аднаўленне? Цяжка вызначыць. Хіба, можа, назваць яго ўласна «Дадэркаўскім»!

Дадамо, што такая стракатасць колераў дзіўна адбіваецца і ад нізкай падлогі, і ад змрочных сценаў касцёла. Што ж да жывалісу — першае месца займаюць тут чатыры арыгіналы Чаховіча і адна ўдалая копія з яго.

Ахарактарызуем жа іх падрабязна, спасылаючыся на меркаванне пана Шэмеша, тым болей аўтарытэтным, што той, хто яго выказае, сам знакаміты мастак і сумленны чалавек, вольны ад дробязных поглядаў, якімі так часта кіруюцца нашы творчыя людзі.

Найперш заслугоўвае ўвагі абраз святога Язэпа, змешчаны ў прэсбітэрыум, памерам, знешнім выглядам, каларытам падобны да абраза ў Віленскім кафедральным саборы, які наш вядомы Вільчыньскі размножыў у прыгожых паштоўках.

«Аблічча святога звернута да гледача: выраз яго пацівы і лагодны, вельмі адпаведны характару алексуа Божана сына. На яго руцэ — дзіця, якое трымае лілею, сімвал святога Юзафа. На пярэднім плане, злева ад цэнтральнай фігуры, — дзіця-анёлак з малітоўна складзенымі ручкамі, тварам звернутае да святога. Направа, крыху ў глыбіню, кленчыць малы анёлак у белым убранні. Уверсе таксама анёлак і пару галовак даволі паспалітых херувімаў. Вельмі каштоўны абраз і, пэўна, ні ў чым не ўступае таму, які ёсць у Вільні, і да таго ж добра захаваны».

На касцельнай калоне, з левага боку, прыцягвае да сябе ўвагу абраз святога Яна, работа таго ж майстра. Святый Ян глядзіць на распяцце, якое трымае ў руцэ, з выразам спакою і шчырай набожнасці на твары. Анёл, які прыкленыў побач, у адной руцэ трымае ключ, палец другой рукі прыкладзены да вуснаў. Гэта надзіва прыгожая дзіцячая постаць, зусім не падобная да тых пухляшчак анёлаў, якія анічога не значаць і якіх часта сустракаем нават на абразях Чаховіча. У глыбіню відаць мост, з якога каты скідаюць у раку святога. Абраз гэты значна пашкоджаны, а што яшчэ горш, шмат разоў рэстаўраваны. На шчасце, твар святога, правая рука з крыжам і анёлак з ключом цалкам захаваліся.

Ідэнтычная памылка (паўтор аднае і тае ж пастаці на адным і тым жа палатне) сустракаецца яшчэ раз. Заўважаем яе, калі глядзім на абраз святой Барбары, якая вылучаецца на першы план прыгожаю і шляхетною постаццю; яна з келіхам у руцэ, у чырвоным пшашчы, у светла-блакітнай сукні, у катурках на нагах, — а ў глыбіню яна, ужо лежачы на зямлі, прымае з рук каплана святое прычасце. Гэтая постаць на другім плане дастаткова выразная, каб не параўнаць яе з постаццю на пярэднім плане. Згаджаюся з панам Шэмешам, што такая анамалія і залішня завершанасць другога плану сведчаць не пра памылкі Чаховіча, а пра яго залішняе захваленне традыцыямі сярэдневячнага рэлігійнага мастацтва. Абраз відавочна пашкоджаны: падзёрты пасярэдзіне. Можа, па гэтай прычыне ён і павешаны занадта высока.

І, нарэшце, вельмі добра копія з Чаховіча: святый Тадэвуш, «постаць адметная свабодаю і спакоем, з надзіва прыгожым абліччам. Гэты святый падобны з твару да Хрыста, з светлымі валасамі і невялічкаю бародкаю. У руцэ ён трымае цясларскую лінейку, каля ягоных ног абломкі цаглы, але не руіны, а як бы нешта яшчэ недабудаванае».

Ул. СЫРАКОМЛЯ

МІНСК

БЕГЛЫ АГЛЯД СУЧАСНАГА СТАНУ МІНСКА

толькі не траціць, але нават штосці набывае, дзякуючы невялікаму запущенню: прырода выяўляе тут свой цудоўны непаўторны воплік, пазбаўішыся строгасці, якую насаджаў густ XVIII стагоддзя. Аднак жа галоўныя алей захоўваюцца ў чысціні і парадку. У пэўныя дні ў парку іграе музыка — і людзі, што летнімі і вясновымі вечарамі тут гуляюць, відаць, любяць гэтую мілую мясціну, з разуменнем прымаюць дэвіз, які губернатар Карнеев напісаў некалі на адной з паркавых пірамід:

«Пасля працы — адпачынак». Добра блукаць па гэтых цёмных аляях у ранішні час, калі нікога няма. І вечарам, калі скрозь шмат людзей, заходзіць я часам сюды для вывучэння мясцовага духу. Цяжка было часоваму госяцінцу яго як належыць, а таму занатоўваю тут свае беглыя ўражанні. У такім горадзе, як Мінск, большасць насельніцтва якога складаюць чыноўнікі, не ўдалося пачуць размовы сярод мужчын пра літаратуру, тэатр, эканоміку; толькі моладзь больш свавольна, чым віленская, распавядала пра каленскую, распавядала пра каленскую, а людзі старэйшыя гаварылі пра судовыя працэсы, следствы і г. д. Мінскімі мужчынамі і жанчынамі надаецца большае ўвага строю, але тутэйшая прыгожая палова мае на тое сваё бясспрэчнае права, бо — прабачце нам, мілыя жыхаркі Гедымінавага месца! — Мінск адносна свайго насельніцтва можа пахваліцца вельмі значнаю колькасцю цудоўных дзявочых вочак. Разумен, што

і ўсё аглядзець. Добра разумеем патрабавальнасць чытача, адчуваючы важнасць гэтых апісанняў. Дык здзейснім жа, што зможам.

З мноства старажытных каталіцкіх святых у Мінску засталася ўсяго толькі тры ў горадзе і дзве на гарадскіх могілках. Найзнакаміцейшая з іх — езуіцкі касцёл, цяперашні кафедральны. Стаіць ён, мабыць, на тым месцы, дзе Уладзіслаў Ягайла закляў першую каталіцкую святыню. У палове семнацатага стагоддзя аселі тут езуіты, але набажэнства сваё адпраўлялі ў драўлянай капліцы — аж да 1700 года, у якім і пачалі ўзводзіць муры гэтага касцёла. Праз дзесяць гадоў яго асвяцілі. Святыня гэтая не была пышная, бо незалежна ад даволі багатых ахвяраванняў, што адусюль прыбывалі і ўзрасталі, Мінская езуіцкая калегія не належала да самых знакамітых. У сярэдзіне мінулага стагоддзя ледзьве налічвала 15 асоб, у тым ліку 5 прафесараў.

Даволі сціплы касцёл, хоць і пабудаваны на відным месцы Высокага рынку, страляе ўгору дзвюма гатычнымі чатырохвежамі, а на плошчу выходзіць, як бы ўнутранай галерэяй, ці калідорам, сцены якога складаюцца з жалезных кратоў. У сярэдзіне ў ім змрочна, але не настолькі, як бывае ў большасці езуіцкіх касцёлаў. Забіраюць касцельную плошчу тойшчы калоны, пры якіх размешчаны алтары, па-за калонамі ёсць дзве бакавыя капліцы. На-

недыкінак. Біскуп Дадэрка адразу ж пасля свайго ўступлення ў сан узяўся за адбудову касцёла, часткова з дапамогаю ўраду і прыватных ахвяраванняў, часткова на ўласныя грошы. За няпоўныя пяць гадоў не толькі адбудоваў яго, але і аздобіў. Спачатку, у 1779 годзе, адна капліца св. Феліцыяна, а пазней, у 1800 годзе, і ўсё касцёл былі ўжо адчынены для набажэнства.

Дакладна не памятаю, у якім стане быў кафедральны касцёл у Мінску перад яго цяперашнім аднаўленнем, але пра гэта мне раскажаў наш мастак пан Адам Шэмеш, які падчас апошняга нашага гасцявання згадзіўся таварышаваць у нашых вандроўках, а пасля даслаў асобную нататку пра тутэйшыя святынні. Вось яго ўражанне пра адбудову касцёла біскупам Дадэркам:

«Дзіўнае ўяўленне меў гэты чалавек аб характэве і дасканаласці Божай святыні. Усё скляпенне ва ўсіх трох нішах загадаў ён замалываць абразамі ці сімваламі з Новага Завету: сярэдзіну займае як бы купал з калонамі, але яны так невыразна адмалываны, што ні на кога не робяць уражання. Усе гэтыя малюнкi на сценах выканану мастак Антэвуўскі, найлепшы на той час у Мінску. Дадэрка паўсюль пакінуў поўна розных надпісаў, то рэлігійных і містычных, то з мэтай ўласнага самаўсхвалявання. Ягоны партрэт у поўны рост змешчаны ў прэсбітэрыум, другі, меншы — у закрыты. Усюды было шмат галерэек, упрыга-

АКТУАЛЬНАЕ І СЁННЯ

Вяртаюцца народу імёны, каштоўнасці, суцэльныя малявадомы мацярык ачынай культуры. І нават у тым, што здавалася вывучаным да драбніц, адкрываецца незнаёмае. Такой старонкай беларускай літаратуры да нядаўняга часу была публіцыстыка Янкі Купалы рэвалюцыйнага перыяду. Прапануем увазе чытачоў адзін з артыкулаў Янкі КУПАЛЫ.

НЕЗАЛЕЖНАЯ ДЗЯРЖАВА І ЯЕ НАРОДЫ

Калі мы зірнем у нядаўнюю мінуўшчыну вялікіх дзяржаў, як, напрыклад, царская Расія, імператарская Нямеччына і інш., а таксама калі возьмем за прымер цяперашнія некаторыя дзяржавы, хоць бы — Англію, Японію і ім падобныя, то мы бачым адно, што гэтыя дзяржавы ў сваім імперыялістычным і мілітарным усёніштажачым паходзе мелі адну ярка зарысаваную мэту — гэта заграбіць як найболей пад сваё каршуновае крыло чужых малых народаў і паднявольць іх сваёй нацыі, сваёму дзяржаўнаму правапарадку.

Гэтак Расія паднявольца сабе агнём і жалезам слабейшыя суседнія народы, пачынаючы ад манголаў, каўказцаў, фінаў, літвінаў і канчаючы славянамі — палякамі, украінцамі, беларусамі і іншымі. Тое самае рабіла Нямеччына з палякамі, эльзасцамі ды ўсялякімі заморскімі калёніямі. Таксама Англія жалезнымі абцугамі трымала пры сабе Ірландыю, афрыканскія народы і г. д.

Не пыталіся гэтыя ўсемагутныя дзяржавы, ці заваёваныя ім слабейшыя народы хочуць іх, сказаў бы, воўчай апеці, ці не. Дужыя, не пытаючыся, забралі ў слабейшых усё, што маглі толькі забраць, а давалі ім, не пытаючыся, тое, чаго яны не заўсёды хацелі прымаць. Забралі ў паднявольных народаў іх дабро, забралі іх сыноў і гналі на крывавай бой за згаістычныя вялікадзяржаўныя мэты. А давалі, гвалтам накідалі ім свае так званыя «культуры», пры помачы якіх душылі ў паднявольных народаў іх нацыянальныя асаблівасці, іх веру, праўду... Прышчэплівалі ім з малых дзён думку, што не права пануе над слай, а сіла над правам.

Прымерам такога здзеку, такога зневажання дужэйшым слабейшага можа служыць добра ўсім нам знаёмая царская Расія. Стануў татарын, грузінец, фін, паляк, украінец, беларус. Станала ўся «руская» зямля, шалёна п'яная: разбушаваная, захліпаючыся «чырвоным смехам». Расійская імперыя, імперыя, магутная закованымі народамі, заграбленымі чужымі дзяржавамі. «Быць по сему», казаў Петраград. І... было.

І вось, калі ўдумацца ва усё гэта, то мы ўбачым, што кожная такая дзяржава, якая на рахунак чужых зямель хоча пашырць сваё панаванне, ніколі не будзе спраўца для народа гэтых забраных зямель. І якімі прыгожымі ні прыкрываліся б словамі вялікадзяржаўныя нацыі, што ў іх ёсць ці там будзе заведзена нейкае раўнапраўе для ўсіх нацыянальнасцей, — усё гэта будзе абманам.

Толькі тыя, што вызвалюцца з-пад чужой няволі, дзяржавы змогуць ушанаваць права так званай меншасці нацыянальнай, бо яны на сваіх плячах вынеслі чужы здзек і паніжэнне. Да гэтага давала доўгая практыка гістарычнага развіцця народаў і дзяржаў.

Кінуты нядаўна амерыканскім прэзідэнтам лозунг — мір на аснове самаазначэння

народаў — не быў выдуманым так сабе. Думка гэта ўжо даўно жыла і развіталася на цэлым свеце, і за сваю незалежнасць шмат малых народаў ваявала ці то словамі, ці сталлю. Узяць хоць бы браў: цэлы год гэты маленькі народ мучыў сваім жаданнем незалежнасці вялікую Англію.

І вось мы, беларусы, гаворачы аб сваёй дзяржаўнай незалежнасці, не павінны абходзіць моўчкі таго балючага пытання, як гэта мы, атрымаўшы сваю дзяржаўнасць, будзем меркавацца з чужымі нам па нацыянальнасці людзьмі, якія жывуць на беларускай зямлі.

Ужо адно тое, што мы дамагемся быць самі гаспадарамі толькі таго абшару, дзе жывуць беларусы ў яго этнаграфічных межах, — ужо гэта даводзе, што мы паднявольць нікога не думаем.

Будучы дагэтуль паднявольнымі і паспытаўшы, што за смак гэтае паднявольце, само сабой разумееца, нам і ў думку не прыйдзе запрагаць каго б то ні было, жывучага на нашых загонах, у паднявольнае ярмо.

Тыя шчыра дэмакратычныя думкі, лунаючыя яснымі красамі па цэлым свеце, аб волі, роўнасці, братачнасці, бадай, найглыбей запалі і западаюць у нашы гаротныя душы і сэрцы. Бо ці ж жнойдзецца на свеце больш дэмакратычны па сваёй прыродзе і ўжывучы народ, як народ беларускі? Сама натура, сама яго гісторыя сталеццамі гэтакім ужо выгадала.

У нашым краю шмат жыве палякаў, расійцаў, жыдоў, татараў. Леншыя з гэтых людзей даўно ўжо прыйшлі да пераканання, што свабодны беларус у сваёй незалежнай дзяржаве будзе куды прыхільней адносіцца да іх, чымся беларус, паднявольны чужынцам. У нявольніка заўсёды ёсць больш помства нянавісці к другім, чымся ў чалавека вольнага.

Дзеля гэтага вось права нацыянальнай меншасці павінна стаяць у нас нараўне (прапарцыянальна) з правам нашай берускай большасці. Кожны грамадзянін нашага краю павінен карыстацца і з роўнай пашаны, з роўнай абароны ў вачах права свету.

Ва ўсіх дзяржаўных і грамадскіх установах, пачынаючы ад дзяржаўнага сойма і нацыянальнага войска і канчаючы мясцовымі і валаснымі самаўрадамі, — павінны мець сваё месца і нацыянальныя меншасці, разумееца, як ужо і зазначана, прапарцыянальна беларускай большасці.

У вольнай, незалежнай Беларускай дзяржаве не павінна быць «ні эліта, ні іудзея».

Усе роўныя перад дзяржаўнай уладай, усе роўныя перад правам і законам, усе вольна развіваюць сваю нацыянальную культуру і самабытнасць і кіруюцца ў сваёй грамадзянскай працы дэбрабтам агульнай бацькаўшчыны-Беларусі.

К-а.
Газета «Беларусь»,
29 лістапада 1919 года.

ПОМНІК УЛАДЗІМІРУ КАРАТКЕВІЧУ

Асобу Уладзіміра Караткевіча і яго ролю ў нашым жыцці мы ацанілі толькі тады, калі яго не стала. А можа ўсё было не так! Мы любілі яго, разумелі яго непаўторнасць і велічнасць, але не асмеліліся сказаць пра гэта гучна і рашуча, бо пісьменнік сваёй нацыянальнай самабытнасцю, дасведчанасцю, заміланнем да мінуўшчыны свайго краю не падабаўся тым, хто «кіраваў» пры яго жыцці беларускай культурай. Калі выйшла цудоўная кніжка У. Караткевіча «Зямля пад белымі крыламі», газета «Голас Радзімы» друкавала раздзелы з яе, суправадзіўшы аўтарскім уступам. За свой «смелы» ўчынак мелі заўвагу і незадаволенасць галоўліта. Ці не таму толькі сёлета ў Оршы, на радзіме пісьменніка, адкрыты помнік аўтару «Дзікага палявання караля Стаха», «Каласоў пад сярпом тваім», «Чорнага замка Альшанскага»... Зноў ёсць падстава сказаць, што надта марудна ўсведамляем мы сябе народам.
НА ЗДЫМКУ: фрагмент помніка Уладзіміру КАРАТКЕВІЧУ ў Оршы.

Фота. В. АЛЯШКЕВІЧА.

БЕЛАРУСКІ МАСТАК, ЯКІ ЖЫВЕ У РЫЗЕ

ВЯРТАННЕ НА БАЦЬКАЎШЧЫНУ

У Гродзенскім дзяржаўным гісторыка-археалагічным музеі адкрылася выстаўка карцін Вячаслава Целеша.

У гісторыі сусветнай культуры ёсць шмат прыкладаў, калі чалавек па нейкіх прычынах адарваны ад сваёй бацькаўшчыны, народа. Аднак маюцца і такія прыклады, калі ён не можа і не хоча зусім адарваць свае карані, бо яны жывяць яго творчасць, узбагачаюць духоўна. Адзін з такіх — Вячаслаў Целеш, беларускі мастак, які жыве ў Рызе.

Нарадзіўся В. Целеш у 1938 годзе ў Красным Сяле на Гродзеншчыне. Моцная любоў да малявання ў школьныя гады і вызначыла яго жыццёвы шлях. Але беларуская правінцыя не дала яму магчымасці набывць веды ў авалоданні законамі малюнка і жывапісу. І калі ў 1961 годзе В. Целеш быў прыняты ў мастацкую студыю А. Петэрсона ў Рызе, ён зразу меў, што толькі прафесійна-нальная падрыхтоўчая праца і мастацкае асяроддзе дадуць магчымасць выйсці на гэты шлях і прынесуць добрыя вынікі. У 1964 годзе В. Целеш паступае на падрыхтоўчы курс Латвійскай акадэміі мастацтваў, дзе працуе пад кіраўніцтвам М. Карнецкага. Яго ўпартасць і адданасць прыносяць плён: у 1970 годзе ён стаў студэнтам педагогічнага аддзялення акадэміі, дзе яго настаўнікамі былі вядомыя майстры латышкага мастацтва прафесар К. Убанс, Э. Грубэ, Э. Ілтнерс і інш. А над дыпломнай карцінай «Сустрачы» ён працуе пад кіраўніцтвам прафесара Эдуарда Калыныша. Пасля заканчэння ў 1975 годзе вучобы ў акадэміі частыя летнія пазездкі В. Целеша ў санаторый

Тэрветэ падмацоўваюць яго не толькі фізічна, але і духоўна збліжаюць яго з прыродай. Тэрветэ знаходзіцца ў самым жывапісным месцы Зэмгалі (паўднёвая частка Латвіі), дзе кожны кутчак з векавымі хвоймі і ялінамі, гарыстымі краявідамі прываблівае мастака, прымушае брацца за пэндзаль і фарбы. Тут ім напісана шмат эцюдаў і карцін. Кожны прыезд у Тэрветэ заканчваецца выставай у санаторый. Менавіта тут у 1976 годзе экспанавалася яго першая персанальная выстава. З творамі жывапісца знаёмлілі і жыхары наваколляў Тэрветэ, персанальныя выставы мастака адбыліся ў сельскім Доме культуры і ў горадзе Добеле.

Жывапісныя працы В. Целеша прыцягваюць рэальнасцю, матэрыяльнасцю рэчаў і танальнай разнастайнасцю навакольнага свету. Калі пасля заканчэння акадэміі ў яго карцінах можна было заўважыць найбольш ўплыў традыцый латышкага жывапісу, то ў апошніх працах палітра становіцца ярчайшай, колер больш дэкаратыўным, што характэрна для яго беларускага ўспрымання колеру. У працах мастака выразна дамінуе малюнак, які вызначае рытміку каларовых плям, кампазіцыю і эмацыянальнае гучанне.

У адносінах да жанру прывабліваюць пейзажы і нацюрморты В. Целеша, а таксама партрэт. Мастак імгненца выявіць сябе і ў гістарычнай карціне на тэму даўніны і гісторыі беларускага народа. Адно з асноўных месцаў тут займаюць вобразы славутых людзей Беларусі: першадрукар і медык Францішак Скарына, пісьменнік і драматург В. Ду-

нін-Марцінкевіч, паэты Максім Багдановіч і Янка Купала.

Адначасова В. Целеша захапляе і графіка, у якой ён найбольш акцэнтуюе складаную рытміку чорна-белых плям і ліній. Так у 1983 годзе нарадзіўся цыкл «Касмічныя шляхі», прасякнуты фантазіяй мастака, а ў 1989—1990 гадах сацыяльны цыкл «У ценю часу трыумфаў». Асобнае месца ў яго творчасці займае экслібрис, які прываблівае не толькі гармоніяй плям і ліній, але і цікавай кампазіцыяй, у якой найменшым сродкам раскрываецца спецыфіка кніжнага знака і адпаведнасць інтарэсам удалыніка кожнай графічнай мініяцюры. Працы Вячаслава Целеша экспанаваліся не толькі на рэспубліканскіх выставах Латвіі і Беларусі, ён удзельнік вернісажаў у Эстоніі, Літве, Фінляндыі, Швецыі, Даніі, ЗША і Канадзе. Лірызм і настраваецца у творах В. Целеша прывабліваюць мецэнатаў і аматараў мастацтва, таму яго пейзажы, нацюрморты, партрэты, графічныя лісты і экслібрисы былі набыты і захоўваюцца ў зборах Латвіі, Беларусі, Расіі, ЗША і Канады.

Свае веды мастак перадае ў Рызе Беларускай дзіцячай мастацкай студыі «Вясёлка». Ён з'яўляецца старшынёй Аб'яднання мастакоў-беларусаў Балтыі «Маю гонар».

Ю. ШОСТАК,
старшы навуковы супрацоўнік Гродзенскага дзяржаўнага гісторыка-археалагічнага музея.

МАРЫ ЗБЫВАЮЦА І НЕ ЗБЫВАЮЦА...

Вось і закончана камплектаванне алімпійскай каманды СНД. Федэрацыямі, трэнерскімі саветамі названы спартсмены, якія паедуць у Барселону.

Як заўжды, вялікую колькасць месцаў у зборнай былога Саюза «забраўравалі» прадстаўнікі Рэспублікі Беларусь: іх налічвалася 17. У гэтым спісе і чэмпіёны мінулых гульняў, і навічкі, якія змаглі вытрымаць сур'ёзную канкурэнцыю з боку знакамітых сапернікаў у час перадалімпійскіх старту.

А гэта канкурэнцыя была вельмі сур'ёзнай, і не ўсе яе змаглі вытрымаць. Мы разлічвалі, што ў Барселону

паедзе алімпійскі чэмпіён мінчанін Камандар Маджыдаў (грэка-рымская барацьба). Але яму з марай прыйшлося развітацца, калі ў рашаючым паядынку наш спартсмен усяго за 10 секунд да канца схваткі прайграў адзін бал растаўчаніну Саламу Дакучыеву.

Другі прыклад яшчэ больш крыўдны. Не паедзе ў Барселону і дыскаболка з Мінска Эліна Зверава. І вінавата ў гэтым толькі яна сама: у час адказных спаборніцтваў прымала допінг. Праўда, Эліну замяніла ў камандзе СНД яе зямлячка Ірына Ятчанка.

А гэты выпадак можна лічыць унікальным. На іспан-

скіх гульнях тазквандо будзе паказальным. Хаця і ў гэтым відзе пройдуць спаборніцтвы, мацнейшыя атрымаюць залатыя, сярэбраныя і бронзавыя ўзнагароды. Унікальнасць жа ў тым, што зборную СНД могуць склаці толькі... беларусы.

— Могуць, — гаворыць старшы трэнер зборнай Садружнасці, заслужаны трэнер Рэспублікі Беларусь Аляксандр Воткін, — калі знойдуцца 8 тысяч долараў, знойдуцца спонсары. Вы ўяўляеце, якую рэкламу нашай Беларусі зробяць тады нашы хлопцы і дзяўчаты ў гэтым відзе спорту! Каб у зборнай былі прадстаўнікі толькі ад-

ной рэспублікі, такое яшчэ не здаралася.

Напэўна нашым чытачам будзе цікава даведацца, хто з вядомых спартсменаў Беларусі паедзе ў Барселону. Назавём некалькі імёнаў, чые поспехі здзіўлялі і радавалі сэрцы аматараў спорту: Аляксандр Курловіч, Леанід Тараненка (цяжкая атлетыка), Віталь Шчэрба, Святлана Вагінская (гімнастыка), Ігар Астапковіч, Наталля Шыкаленка, Таццяна Ледаўская (лёгкае атлетыка), Ірына Шылава (стрэльба)... Імёнаў вядомых многа, прадстаўнікі ўсіх абласцей Беларусі. Кожны з іх рэальны прэтэндэнт на алімпійскае золата. Хаця чаму толькі ўжо вядомыя могуць разлічваць на перамогу?

Старты з'явілі Гульняў па-

казалі, што і маладыя спартсмены часам робяць сюрпрызы, як гэта зрабіў у Альбервілі мінчанін, біятланіст Яўген Рэдзьян. Там наш зямляк заваяваў залаты медаль.

Асабліва мы разлічваем на навічоку ў лёгкай атлетыцы: Эдуарда Хамляйнена, Таццяну Шэўчык, Ірыну Ятчанку і іншых, хто ўпершыню будзе ўдзельнічаць у Алімпійскіх гульнях.

Больш за ўсё ў зборнай СНД ад Беларусі ў Барселоне будзе весляроў — 17 чалавек; менш — у конным спорце і тэнісе: усяго па 1 чалавеку.

Алімпіяда стартуе літаральна днём. Так што будзем чакаць добрых вестак з Іспаніі.

Яўген ТУРАЙКЕВІЧ.

У ПАМЯЦЬ АБ ПЕСНЯРУ

Міністэрства сувязі былога СССР некалькі разоў адзначала юбілей народнага паэта Беларусі Я. Купалы выпускам паштовых сувеніраў. Першым паштовым выпускам пра Я. Купалу быў мастацкі канверт, выдадзены ў 1957 годзе, да 75-годдзя з дня нараджэння паэта.

На малюнку гэтага канверта быў паказаны помнік, які ў 1953 годзе быў устаноўлены ў скверы ля Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра, што носіць імя паэта (скульптар З. Азгур). Сёння гэты канверт карыстаецца асаблівым попытам у філатэлістаў: помнік ж гэтага ўжо даўно няма ў Мінску. У 1972 годзе ён быў перанесены на радзіму паэта, у мемарыяльны запаведнік «Вязьнік». У тым жа 1957 годзе была выпушчана паштовая марка малага фармату з партрэтам Я. Купалы, у акаймаванні беларускага арнаменту. Пад партрэтам — кнігі паэта, даты жыцця і смерці і надпіс: «Выдатны беларускі паэт Янка Купала».

Цікавай з'явай у філатэліі былога Саюза стала марка ў гонар 80-годдзя Янкі Купалы і Якуба Коласа. Да юбілеяў народных паэтаў была выпушчана адна мініяцюра, на якой змешчаны два партрэты. Да гэтай даты пошта выдала канверты з партрэтамі паэтаў. У дні Купалаўскага юбілею на мінскім паштацэ прымянялася спецыяльнае гашэнне карэспандэнцыі памятным штамπεлем. У яго малюнку быў партрэт Я. Купалы, кнігі і юбілейны надпіс «80 год з дня нараджэння Янкі Купалы. 7.VII. 1962. Мінск. Пашта».

Найбольшая колькасць паштовых матэрыялаў пра Я. Купалу была выпушчана ў юбілейны 1982 год, да 100-годдзя з дня нараджэння паэта. Пошта выпусціла мастацкі канверт з

Малюнак прэзідэнта свайго паэта Янкі Купалы.

партрэтам Я. Купалы, авіяпаштоўку з арыгінальнай маркай. На паштоўцы змешчаны партрэт паэта на фоне Літаратурнага музея Янкі Купалы ў Мінску, пабудаванага на месцы дома, які згарэў у першыя дні вайны, дзе ў 1927—1941 гадах жыў паэт. Хачу адзначыць, што ў 1966 годзе быў выдадзены мастацкі канверт, на малюнку якога быў адлюстраваны будынак Літаратурнага музея Янкі Купалы (сам музей быў заснаваны ў 1945 годзе, у новае памяшканне пераехаў у 1959-м). Чамусьці здарылася так, што ў Беларусь была завезена толькі малая частка тыражу гэтага выпуску, і сёння канверт з музейным ёсць не ў кожнага філатэліста, які цікавіцца беларускай тэматыкай. Але вернемся да юбілейнага выпуску паштоўкі. На яе арыгінальнай марцы скульптурнае адлюстраванне паэта і юбілейны надпіс «100 год з дня нараджэння Янкі Купалы». Увесь малюнак маркі

заклучаны ў рамку з беларускага арнаменту. У паштовае абарачэнне картка была ўведзена ў Маскве 15 чэрвеня 1982 года, тады ж там было праведзена спецагашэнне «Першы дзень». У малюнку штэмпеля — ліра, гусінае пяро, аркушы паперы і тэкст «100 год з дня нараджэння Янкі Купалы. Першы дзень. Масква. Пашта. PREMIER JOUR», а ў дзень юбілею на мінскім паштацэ праводзілася гашэнне юбілейным штамπεлем з тэкстам: «100 год з дня нараджэння Янкі Купалы. 07.07. 1982. Мінск. Пашта». На штэмпелі малюнак раскрытай кнігі, факел, гусінае пяро і фрагменты беларускага арнаменту.

На жаль, філатэлісты, якія дэманструюць свае калекцыі пра Беларусь на выставах, не маюць магчымасці раскажаць аб шматгранным жыцці і творчасці паэта, Пошта былога Саюза не адлюстравала ні Вязьнікі мемарыяльны комплекс — радзіму Я. Купалы, ні цудоўны помнік у Мінску работы А. Анікейчыка. Хаця просьбы аб такім паштовым выпуску — марцы або канверце — неаднаразова пасылаліся ў Міністэрства сувязі рэспублікі. Ніяк не адлюстравана ў паштовых выпусках работа Я. Купалы ў газеце «Наша ніва», творчасць паэта, і многае іншае. Марай многіх філатэлістаў Беларусі з'яўляецца паштовы выпуск, які б паказаў помнік Я. Купалу ў Араўпарку ў Нью-Йорку (скульптар Анікейчык).

Усіх нас, філатэлістаў рэспублікі, сёння не пакідае надзея, што пошта суверэмнай Беларусі ўспомніць філатэлістычныя праблемы не толькі ў купалаўскай, але і ў іншых філатэлістычных тэмах, што тычацца Беларусі.

Леў КОЛАСАУ.

ВАС ШУКАЮЦЬ СВАЯКІ І ЧАКАЮЦЬ

Мой дедушка ПИЛИПЕНКО Максим уехаў у США ў 1917—1918 гадах разам з жонкай ПРАСКОВ'ЕЙ і дзецьмі: АЛЕКСАНДРАМ, ФРОСЕЙ і ЕЛЕНАЙ, ОЛЬГАЙ і ёе мужам ВЕРЕМЕЕМ. Мой отец ПИЛИПЕНКО Леон Максимович і яго сестра КРИСТИНА, імяе свои семьи, остались в Белоруссии. Теперь их нет в живых. С нами до войны и после переписывалась тетя Фрося, последнее письмо от нее получено в 1982 году.

Известно, что у Ольги и Веремея было трое детей (возможно, кто-то носит фамилию Пилипенко). У Елены, которая может быть еще жива, тоже трое детей, как и у Фроси [Воледа и Александр носят фамилию РУСАК].

Мне 58 лет, нахожусь на пенсии, но продолжаю работать, ибо трудно прожить. Имею двоих сыновей и две внучки. Живу без мужа 18 лет, болею сахарным диабетом, аллергией. Но не обо мне речь. Мои внучки нуждаются в питании, витаминах, одежде. Я звяваю к милосердию и чувству сострадания моих американских родственников и очень прошу их откликнуться. Вот их адреса:

Wallie RUSAK,
453 Pavamus Rd,
Pavamus, New Jersey,
07652, USA

Helen ANTONICELLI,
655 Drexel Road,
Pavamus, New Jersey,
07562, USA

ПИЛИПЕНКО Надежда Леоновна.

Всех, кому что-либо известно о родственниках Надежды ПИЛИПЕНКО, просим сообщить в редакцию нашей газеты по адресу:

Беларусь, 220005, г. Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44, рэдакцыя газеты «Голас Радзімы».

УПЕРШЫНЮ У МІНСКУ

Міжнародны семінар па амерыканскаму тазквандо ўпершыню на беларускай зямлі прайшоў у Мінску. Вялікае свята баявых мастацтваў стала прыкметнай падзеяй яшчэ і таму, што на яго прыйшлі сам гранд-майстар Джун Ры.

Амерыканец карэйскага паходжання, які заваяваў у 1976 годзе тытул «Чалавек стагод-

дзя ў галіне баявых мастацтваў», па праву лічыцца бацькам амерыканскага тазквандо. У свой час ён быў інструктарам Махамеда Алі і Бруса Лі. Але Джун Ры стваральнік не толькі новага віду баявых мастацтваў, а і цэлай філасофіі, дзякуючы якой ён змог дзясянуць і гармоніі ўнутры сябе, і грамадскага прызнання, і матэрыяльнага дабрабыту. Ён з'яўляецца членам прэзідэнцкага савета ЗША па прафесійнаму

навучанню, жыве ў прэстыжным раёне Арлінгтон у Вашынгтоне.

Джун Ры правёў сустрэчу ў Акадэміі фізічнай культуры. Рэзультат гэтай навучальнай установа прыняў рашэнне прысвоіць майстру званне ганаровага доктара акадэміі. Нацыянальны алімпійскі камітэт рэспублікі, натхнёны візітам амерыканскага гасця, плануе стварыць федэрацыю гэтага віду баявых мастацтваў у Беларусі.

Рэдактар Вацлаў МАЦКЕВІЧ

ЗАСНАВАЛЬНІК:

Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом [таварыства «Радзіма»].

НАШ АДРАС:

220600, МІНСК, ПРАСПЕКТ
Ф. СКАРЫНЫ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80,
33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Пазіцыя рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Газета адрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку»
Тыраж 5 500 экз.
Індэкс 63854. Зак. 1332.
Падпісана да друку 20.07.1992.
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12